BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 16 Pagini Nr. 99 Duminică 10 Aprilie 1938
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932
P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 360 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 60 In străinătate în raport cu tariful postal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

CONTROLUL GESTIUNII PUBLICE

Ni se pare cu deosebire vrednică de reținut preocuparea guvernului actual de-a asigura țării un nou regim de administrare a banului public. Reiese această preocupare în primul rând din dispozițiile noului decret-lege privitor la unele măsuri financiare excepționale, care stabilește din capul locului o serie de interdicțiuni șefilor de departamente și de autorități, menite să înlăture risipa. Dela completarea vacanțelor în slujbele publice, care încetând pe ziua de 1 Aprilie a. c., nu se mai poate relua decât pe ziua de 1 August — și atunci numai cu autorizarea Consiliului de miniștri — și până la limitarea numărului de automobile la autorități și interzicerea în cursul acestui exercițiu bugetar a construcțiunii și cumpărării de imobile pentru uzul diferitelor servicii publice; dela înființarea controlului automat asupra averii funcționarilor publici și până la înlăturarea anarhiei de azi din servicii, din modul cum se aprobau și se achitau sporurile, transferările, etc., se vede clar grija actualilor cârmuitori de-a înlătura jaful din gospodăria țării, pregătind un climat moral mai sănătos în jurul gestiunilor cu caracter public.

Dar măsurile guvernului nu s'au oprit aci.

Răul este atât de înrădăcinat, iar găurile prin care se strecoară risipa și furtișagul în averea publică atât de nenumărate și anevoie de descoperit, în cât numai cu măsuri de continuă supraveghiere și control mai pot fi prevenite abuzurile.

In această privință, măsura *instituirii controlului asupra contractelor de furnituri*, spre a se vedea dacă interesele Statului au fost apărate, ni se pare foarte bine venită. Și ca să nu lungim vorba cu alte exemple, e de ajuns să însemnăm aci descoperirile făcute de Insuși Suveranul țării, cu prilejul vizitei făcute printre sinistrații Doljului.

Luând în cercetare gestiunea primăriei Craiova și a jud. Dolj, a putut constata, că devizul unei lucrări de mărire a palatului de justiție din Craiova fixat la 100 (una sută) milioane, putea fi realizat numai cu... 5 (cinci) milioane, că strandul de pe Jiu a costat 6 milioane, când putea fi făcut numai cu 2 milioane, iar construcția lui, făcută de altfel fără avizul serviciului technic, este surpată de ape în fiecare primăvară.

De aci nevoia examinării în prealabil de către un organ de control de răspundere a contractelor de furnituri către autorități.

Dar măsurile guvernului, în direcția controlului și asigurării unei corecte întrebuințări a banului public, au mers mai departe. E vorba de înființarea unui *oficiu de îndrumare și control financiar*, cu însărcinarea de a examina în prealabil toate decretele și decretele legi emanând dela toate ministerele, nu numai spre a asigura coordonarea necesară în dispozițiunile lor, dar și spre a împiedeca și pe calea aceasta noui drumuri spre risipă și de încărcare a bugetelor prin creațiuni de organe și de servicii de discutabilă utilitate.

Dar inițiativa cea mai importantă și — după terminologia în gustul epocei — cea mai dinamică, este desigur, înființarea *Corpului superior de control*, care va funcționa pe lângă președinția consiliului de miniștri și va lucra după ordinele șefului guvernului.

Dreptul de control al acestui corp se întinde asupra tuturor gestiunilor publice: gestiunea Statului, a instituțiilor ad-tive de orice grad, regiilor, caselor autonome, ad-țiilor comerciale, direcțiilor speciale și oricăror altor instituții publice sau așezăminte, al căror buget este supus aprobării parlamentului, Consiliului de miniștri, ministerelor sau autorităților speciale ce depind de ministere și instituțiilor ad-tive de orice grad, ori care funcționează sub garanția Statului.

Importanța acestui nou organ de control este însă prea vădită, ca să nu revenim asupra subiectului.

Politica externă a României

In jurul declarațiilor d-lui N. P. Comnen

Declarațiile făcute Joi presei de d. N. P. Comnen, ministrul afacerilor străine, pe care le publicăm în altă parte a ziarului, se mențin în întregime pe liniile tradiționale ale politicii noastre externe. Această politică are imperativele ei, dictate de desvoltarea noastră istorică și de așezarea noastră geografică, de cerințele poruncitoare și de năzuințele legitime ale neamului nostru.

Obiectivul ei esențial rămâne „menținerea păcii în cadrul intangibil al granițelor noastre eterne"; garanțiile ei de căpetenie rămân cele create de acțiunea noastră diplomatică în ultimii 20 ani.

Mica Înțelegere „important instrument de pace", pe care „guvernul Majestății Sale va ști să-l păstreze neștirbit", constitue una din cheile de boltă ale păcii europene; Uniunea balcanică va avea întreg concursul guvernului român pentru opera rodnică de colaborare regională începută; alianța și prietenia polono-română va fi menținută și desvoltată; prietenia noastră cu Franța este socotită ca „un punct de sprijin esențial al sistemului nostru de securitate regională".

Precum se vede, construcția clasică a regimului nostru de garanții, de alianțe, de prietenii, rămâne neatinsă. Singure garanțiile Societății Națiunilor sunt eliminate din acest bilanț al politicii noastre externe. Posibilitățile Ligii rămân rezervate însă mai ales viitorului și declarațiile ministrului nostru de externe fac încă o parte destul de largă colaborării românești la îndeplinirea idealurilor de pace ale pactului. Asemănător atitudinii luate față de Ligă de către d. Chamberlain, acest amestec de realism și de idealism este adaptarea la situația de fapt existentă.

De câtva timp declarațiunile noastre oficiale de politică externă fac o parte din ce în ce mai largă legăturilor noastre cu Marea Britanie. Pe măsură ce această țară manifestă un interes crescând pentru situația Europei centrale, este nu numai natural, dar necesar, ca voința de pace și echilibru a Imperiului Britanic să aibă în răsăritul Europei un răsunet din ce în ce mai puternic.

Această atitudine nu numai că nu exclude bunele raporturi cu Germania și Italia, dimpotrivă, acestea fac parte integrantă din politica generală de pace, atât a Marilor Puteri occidentale, cât și a statelor Europei răsăritene. O acțiune de desvoltare prietenească a raporturilor economice și culturale ale României cu Germania, ca și o strângere a legăturilor noastre cu Italia, create de o veche comunitate spirituală și de o indestructibilă afinitate de rasă sunt fără îndoială de dorit, cu singura rezervă a independenței politicii noastre externe.

Politica de bună vecinătate este deseori enunțată, dar rare ori făcută. Trebue să adăogăm că de cele mai multe ori nu purtăm noi răspunderea pentru imposibilitatea de a face din această profesiune de principii o politică pozitivă. Declarațiile făcute de ministrul nostru de externe în ce privește pe vecinii noștri. Uniunea Sovietică, — cu care d-sa constată că există relațiuni de bună vecinătate, pe care guvernul român este hotărît să le desvolte — precum și Ungaria și Bulgaria, „care pot deveni state prietene" corespund dorinței noastre de conviețuire pașnică și opinia noastră publică ar fi satisfăcută, dacă ele ar găsi ecoul necesar.

Politica de neamestec reciproc în afacerile interne a fost totdeauna o dogmă a relațiilor internaționale, dogmă care din nefericire trebue să fie afirmată cu hotărîre, într'un timp când „dinamismele" naționaliste sunt atât de active și ciocnirile de ideologii atât de violente. Afirmarea hotărîtă a acestui principiu de către ministrul nostru de externe este, după cât se pare, singura aluziune de ordin concret la prefacerile radicale înfăptuite în Europa centrală în luna din urmă.

Ne explicăm această rezervă. Primele declarațiuni ale unui titular al ministerului de externe se mențin de obicei în cadrul principiilor și afirmărilor programatice. Cele făcute de d. Comnen sunt satisfăcătoare. Nu ne îndoim însă că d-sa — după pilda tuturor cancelariilor europene — va răspunde în scurtă vreme și preocupărilor legitime ale opiniei noastre publice asupra aplicării practice a programului de politică externă, pe care l-a expus, și pe care este chemat să-l execute, într'un timp când răspunderile guvernelor sunt atât de grele și evenimentele internaționale au un răsunet atât de adânc în viața noastră națională.

M. S. REGELE LA DIOȘTI (ROMANAȚI)

M. S. Regele Carol II în mijlocul sătenilor

Ce se poate auzi la Viena
în așteptarea plebiscitului

(Prin telefon dela trimisul nostru special)

Viena, 7. — *Anexarea Austriei a deschis un nou capitol în istoria lumii. Faptul este covârșitor și consecințele lui se vor vedea nu prea târziu. Dar presa este inegală. Se ocupă prea mult de noua situație din Europa centrală, uitând cu desăvârșire să vorbească despre stările de abea acum trei săptămâni și despre evenimentele de aci, cari au născut în embrion.*

Cine știe, de pildă, că astăzi după cele ce se spun în unele cercuri, ar fi fost plănuit să avem pe hartă un nou imperiu austro-ungar și un nou habsburg, pe tronul dela Viena?

Cine știe că — potrivit aceloraș svonuri — Schuschnigg ar fi trebuit să proclame, în chiar noaptea în care a fost silit să se demită, restaurarea lui Otto, instaurarea regenței, până la venirea împăratului și arestarea lui Micklas, președintele republicii?

In executarea acestei îndrăznețe lovituri de stat, fostul cancelar ar fi obținut concursul comuniștilor, al masoneriei și al evreilor.

LEGITIMISMUL AUSTRIAC

Legitimiștii din Austria lucrau de mult pentru restaurarea monarhiei la Viena. Incă din timpul guvernării lui Dollfuss ei obținuseră, pentru pretendentul lor cetățenia de onoare a orașului Eisenstadt, capitala Burgenlandului și a sute de comune din Austria.

Conducătorul mișcării era fostul ministru plenipotențiar Wiesner, care întreținea legături cu arhiducii Eugen, Iosif, și Franz Salvator, aflați în Austria. Wiesner și membrii fostei case imperiale nu lucrau izolați. Ei au activat dela început în înțelegere cu legitimiștii din Ungaria. Așa se și explică de ce în loc să fixeze centrul mișcării la Viena, îl stabiliseră în Burgenland.

Burgenland-ul se întinde pe granița dintre Ungaria, oferind avantajul unei comunicații directe și rapide între cele două țări.

„LOVITURĂ DE STAT" CARE A EȘUAT

Schuschnigg se spune, vedea în readucerea Habsburgilor pe tronul Vienei și în unirea Austriei cu Ungaria, ultima scăpare. Dacă nu vine Otto, vine Hitler — aceasta a fost socoteala lui, — (s'a văzut că până la urmă, socoteala a fost exactă). Deaceea, s'a pus imediat de acord cu șefii mișcării comuniste și a dat dispoziții în consecință căpeteniilor Heimwehr-ului.

In după amiaza zilei de 12 Martie, adevărații stăpâni ai Vienei erau comuniștii. Mașinile frontului patriotic au fost văzute străbătând orașul și lăsând în urmă manifeste antihitleriste și proclamații marxiste, cari se terminau astfel: „Oricine, afară de tiranul dela Berlin". Oricine ,adică chiar și Otto.

Se spune că autoritățile național-socialiste sunt în posesiunea unui important document legitimist. El ar fi fost găsit la sediul lojei masonice a Marelui Orient, o încheere între conducerea legitimistă austriacă și fostul cancelar federal, prin care se hotărâ aducerea împăratului.

Documentul ar fi datat 12 Martie.

Ceeace e sigur e că Schusschnigg avea grad mare în francmasonerie și că el hotărîse ca plebiscitul pentru independență, al

(Continuare in pagina 2-a)

SCRISORI DIN PRAGA

'ANSCHLUSSUL

II

Praga, Aprilie

Cehoslovacia este asigurată, în cazul unui atac neprovocat, printr'o alianță cu Franța, precum și printr'un pact de asistență cu Rusia. Aceste două tratate sunt legate unul de altul și nu intră în aplicare decât laolaltă. Caracterul defensiv al tratatului cu Rusia este astfel evident. Pentru cazul unui pericol dintr'altă parte, există pactul Micii Înțelegeri.

De altfel, Cehoslovacia este conștientă că aceste tratate sunt sprijinite și de situația de fapt. Nu numai Franța și Rusia sunt interesate pentru existența unei Cehoslovacii independente, dar și alte state, chiar dacă acestea trebue azi să treacă sub tăcere acest lucru. Chiar Bismark a denumit Boemia, fortăreața Europei. Din această cauză, fortăreața Boemiei nu trebue să cadă nici în mâini germane, nici în mâini rusești.

Nu este, tocmai din această cauză, teza lui Bismark seducătoare? Nu este Cehoslovacia, tocmai din această cauză, amenințată? Nu este ea obiectul viitoarei presiuni sau poate a unei amenințări armate? In aceeaș zi, când trupele germane au intrat în Austria, mareșalul Goering a declarat ministrului Cehoslovaciei la Berlin, că Germania nu nutrește intenții dușmănoase față de Cehoslovacia, și că securitatea Cehoslovaciei nu este amenințată. Aceste asigurări au fost repetate a doua zi și de d. von

(Continuare in pagina 2-a)

D. Ribbentrop și-a amânat vizita în Polonia

Varșovia, 7 (Rador). — *Agenția „Havas" află din sursă bună că d. von Ribbentrop, ministrul de externe al Germaniei, și-a amânat vizita în Polonia, fixată pentru prima jumătate a lunei Aprilie. Data ulterioară nu a fost încă stabilită.*

Amânarea se datorește faptului că împrejurările actuale nu îngădue ministrului de externe să părăsească Berlinul.

—xxx●xxx—

Organizație germană de spionaj în America

Paris 7 (Rador). — **„Paris Soir" anunță dela corespondentul său din New-York că poliția americană a descoperit o importantă afacere de spionaj.**

Trei spioni în solda Germaniei, Wilhelm Boehning, Karl Hermann, germani, și un american John Unkel, au reușit să-și procure mai multe documente cari priveau apărarea națională.

—oox●xoo—

D. Paul Boncour va face o vizită la Ankara

Paris, 7 (Rador). — *Agenția „Havas" află din cercurile autorizate că negocierile cu Turcia sunt destul de înaintate pentru a permite aranjarea unei vizite a dlui P-aul Boncour la Ankara între 18 și 20 Mai. Această călătorie este menită să consacre acordul franco-turc aflat pe calea cea bună.*

Avion militar englez prăbușit în flăcări

Londra, 7 (Rador). — Eri noapte un avion militar britanic s'a prăbușit în flăcări în largul coastei Norfolk.

Imediate cercetări întreprinse de avioane militare și de vase de coastă nu au dus la descoperirea epavei.

Avionul plecase eri seară de la Thornaby (Yorkshire) pentru o serie de exerciții de recunoaștere regională.

Pe bordul avionului se aflau trei ofițeri cari au pierit desigur în accident.

Indoită crimă în biroul unui avocat din Belgrad

Belgrad, 7 (Radio-Central). — *In biroul cunoscutului avocat Matici din Belgrad, s'a comis azi o indoită crimă.*

La acest avocat venise, în vederea aplanării unui conflict, Anghel Petrovici și fostul lui tovarăș și cumnat Ion Petrovici.

In cursul convorbirii, Anghel Petrovici a fost cuprins de un acces de nebunie și scoțând un revolver din buzunar, a împușcat mortal pe cumnatul său și pe avocatul Matici, iar apoi s'a sinucis.

Criza învățământului superior

Datele cuprinse în anuarul universității din Oxford

de R. SEIȘANU

In anuarul universității din Oxford, apărut de curând, s'a publicat o statistică a numărului studenților din 20 de țări între anii 1913 și 1932. Cetim în acest anuar că România a avut în 1913, 5950 de studenți; iar în 1932, 40.000, reprezentând un spor la sută între cele două date de 574.5.

Din cifrele cuprinse în tabloul publicat în acest anuar reese, că universitățile române au înregistrat cel mai mare spor de studenți față de celelalte țări: Bulgaria, 377.8; Lituania, 311.2; Japonia, 259,5; Polonia 231.8; Australia, 172.3; Grecia, 151,4; Statele-Unite 133.2; Olanda, 124.9; Norvegia, 122.6; Franța, 101.4; Spania, 81.2; Suedia, 72.6; Italia, 70; Germania, 68; India, 63.4; Elveția, 43.9; Austria, 31.2; Ungaria, 6.5.

Dacă luăm în seamă schimbările ce au intervenit după aplicarea tratatelor de pace, prin sporirea teritoriilor și populației unor țări și micșorarea teritoriilor și populației altor țări, cifrele din tabloul de mai sus nu mai pot fi luate în considerație pentru stabilirea unei comparații între situația dinainte de război și acea de astăzi.

România și-a dublat teritoriul și populația după 1918, deci și populația sa școlară a sporit față de aceea din 1913, așa că procentul de 574.5 ce ar reprezinta sporul numărului studenților între anii 1913 și 1932, nu corespunde realității.

Totuși, după încheerea păcei s'a înregistrat pretutindeni un aflux al tineretului în universități și în școlile superioare de specialitate și deci o creștere a populației școlare universitare.

In Japonia, această populație a sporit de la 57.378, în 1913, la 200.204; în Statele Unite, în același interval de timp, de la 424.211, la 989.757; în Grecia, de la 3.345, la 8409.

In România, în anul școlar 1919—1920, numărul studenților înscriși în universitățile din București și Iași a fost de 9365; iar în anul 1921—1922, prin înființarea universităților din Cluj și Cernăuți, a

(Continuare in pag. 2-a)

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

O ARMONIE NECESARĂ

de I. AGÂRBICEANU

Intre forțele cari au determinat nu numai rezistența națională a satului ardelean: dinainte de unire, ci și solidaritatea și progresul lui, a fost armonia dintre preot și învățător, principalii reprezentanți ai păturii intelectuale românești la sate.

Statul ungar, deși era obligat prin legea naționalităților din 1868, să susțină școli cu limba de propunere a naționalității respective, în toate regiunile țării, nu a subvenționat școlile noastre confesionale.

Ba, câteva decenii după instaurarea dualismului, nici nu s'a interesat de ele. Controlul învățământului primar până la 1880, era numai cu numele.

Școala românească, primară, era școală confesională, susținută de comunitatea bisericească. Salarul învățătorului se plătea din repartiția de cult, făcută asupra credincioșilor. Tot ei erau obligați să se îngrijască de un local potrivit pentru școală, de încălzitul, reparatul lui.

In schimb credincioșii își alegeau învățătorul. Directorul școlii era preotul local al cultului respectiv. Eparhiile, atât ortodoxe cât și unite, aveau organizat un serviciu central școlar, cu inspectori pe eparhia întreagă. Locul revizorilor de azi îl țineau protopopii districtuali.

In astfel de condiții învățătorul era cu totul dependent de Biserică, cum este azi de stat, de ministerul educației naționale.

Este firesc că el avea tot interesul să trăiască în bune relații și cu poporul, și cu autoritatea bisericească, dela preot până la episcop.

De cele mai multe ori aceste bune relații nu erau totuși poruncite numai de interesele materiale ale învățătorului, ci porniau din convingerea dăscălimii noastre, educate în școli normale confesionale românești. Ei știau că au același apostolat de îndeplinit în mijlocul satului ardelean, ca și preotul.

Armonia dintre cei doi factori culturali ai satelor, era astfel și un imperativ al conștiinții naționale luptătoare.

Această armonie ne-a fost de cel mai mare folos în trecutul zbuciumat, și adese ori plin de primejdii.

Preotul și învățătorul mergeau mână în mână, — afară de puține excepțiuni produse de conflicte personale, sau de or-

(Continuare in pag. 2-a)

Aviator rus prins de japonezi

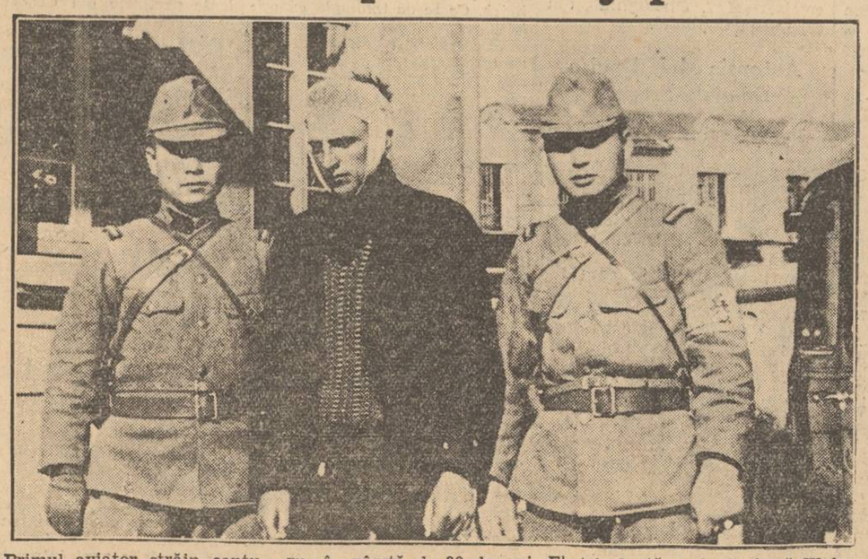

Primul aviator străin capturat de japonezi dela începutul războiului cu China, e Mihail Andreievici Dorunin, un tânăr rus în vârstă de 30 de ani. El a fost făcut prizonier când s'a scoborât cu parașuta din aeroplanul său care fusese lovit într'o luptă aeriană lângă Wuhu. Insoțitorii săi un străin și un chinez au fost uciși.

Milițieni spanioli, din armata republicană, refugiați în Franța